

Verliefd op woorden

POËZIE / AAN ZIJN GEDICHTEN IS GEEN TOUW VAST TE KNOPEN. TOCH WERD DYLAN THOMAS – EEN EEUW GELEDEN GEBOREN – EEN LITERAIRE LEGENDE

Standbeeld in Laugharne, Wales, waar de schrijver begraven ligt

Gerry van der List

Het is en blijft toch een geweldige uitvinding, dat Spotify. Niet alleen omdat je, voor een luttel bedrag per maand, het laatste album van de Counting Crows of Barbra Streisand kunt beluisteren, maar ook omdat je makkelijk in aanraking kunt komen met Hogere Cultuur. Tik bijvoorbeeld als zoekterm 'Dylan Thomas' in en meteen zijn tal van optredens van de beroemdste schrijver uit Wales te horen. Met zijn hypnotiserende stem declameert de dichter zijn poëzie op gedragen toon.

Het populairst is ~~van~~zelfsprekend het gedicht uit 1951 waarmee Thomas (1914-1953) altijd wordt geassocieerd. 'Rage, rage against the dying of the light' houdt hij zijn stervende vader voor in *Do not go gentle into that good night*. In de vertaling van de Leidse anglist C.W. Schoneveld klinkt de laatste strofe als

volgt: 'En U, mijn vader, waar u droefheid bracht,/ Vloek, zegen, mij door tranen fel vermand./ Aanvaard niet zo bedaard die goede nacht./ Scheld, scheld tegen het licht dat sterven wacht.'

De vertaling van Schoneveld staat in de net verschenen bundel *Gedichten* van Dylan Thomas van uitgeverij Prominent, die dit jaar ook zijn *Verhalen* (geselecteerd en vertaald door Bert Meelker) publiceerde en een biografie, *Zo lang als voor altijd is*, van de hand van de Nederlandse schrijver Karel Wasch. Dit is geen toevallige samenloop van omstandigheden. Een eeuw geleden namelijk, op 27 oktober 1914 om precies te zijn, werd Dylan Marlais Thomas geboren in Swansea. Wat nu vooral in Wales de aanleiding vormt voor een reeks activiteiten en festiviteiten.

Bij de herdenkingen gaat ongetwijfeld weer volop aandacht uit naar de levenswandel van Thomas. Hij dankt zijn status van literaire legende niet alleen aan zijn werk, maar ook aan zijn liederlijke gedrag. Hij was

Foto: Wikipedia - Dierckx, Wikipedia - Dierckx

Vertaler Schoneveld: 'Hij had een magische stem'

Cornelis W. Schoneveld (79) doceerde ruim dertig jaar Engelse letterkunde aan de Universiteit Leiden

en hield zich na zijn pensioen onder meer bezig met vertalen, van Shakespeare tot Oscar Wilde. Speciaal voor dit herdenkingsjaar boog hij zich over Dylan Thomas: 'Ik heb het met plezier gedaan, maar het was een lastige klus. De poëzie van Thomas is complex qua vorm en structuur en soms moeilijk te begrijpen wat betreft de inhoud. Ik heb zelf een voorkeur voor de latere gedichten. Die zijn minder cryptisch. In *My Craft or Sullen Art* bijvoorbeeld, dat vind ik heel aardig. Dat heet in mijn vertaling *In mijn trage kunst of vak*. Het is een gedicht waaruit blijkt dat hij het dichten als handwerk uiterst serieus nam, getuige alleen al de zorg besteed aan het rijmpatroon.

'Het ging Thomas vooral om de omgang met de taal. Hij was niet iemand die boodschappen wilde verkondigen. Als je hem hoort voorlezen,

merk je dan ook dat de klanken voor hem belangrijker zijn dan de inhoud. Zijn optredens op de radio waren enorm populair. Hij had een magische stem.

'Ironisch genoeg is zijn beroemdste gedicht niet karakteristiek voor zijn werk. *Do not go gentle into that good night* is een zogeheten villanella, een gedicht met een vast rijmschema en een vast patroon van regelherhalingen. Terwijl Thomas juist graag experimenteerde met de vorm. De kracht van het gedicht ligt voor een groot deel in die herhalingen. En het heeft natuurlijk ook een emotioneel onderwerp. De naderende dood van zijn vader.

'Bij Thomas is geen spoor van ironie waarneembaar. Hij schreef over de gang van het menselijke bestaan, over fysieke zaken als geboorte en dood. Een filosoof, met een helder uitgewerkt stelsel ideeën, was hij zeker niet. Wel zie je bepaalde religieuze noties in zijn werk, zoals het gevoel dat de dood niet het definitieve eind van het menselijke leven betekent. Het is eenzelfde spiritualiteit die je bij andere Britse dichters als William Blake en William Wordsworth tegenkomt. Maar Dylan Thomas is met niemand goed te vergelijken. Hij was uniek.'

Anglist C.W. Schoneveld

Bad boy Dylan Thomas (1914-1953) leefde als een bohémien. De Welsman kon zich niet alleen geheel in zijn dichtkunst verliezen, maar ook in de alcohol

een typische *poète maudit*, een verdoemde dichter met asociale trekken.

Als kind veroorzaakte Thomas al veel moeilijkheden. Met zijn krulletjes leek hij een engeltje, maar achter zijn charmante geïllustreerde school een demon, schrijft Wasch in zijn – overigens nogal rommelige en slordige – biografie. De duivelse kant kwam onder meer tot uitdrukking in zijn volstrekte onbetrouwbaarheid. De geboren leugenaar fantaseerde erop los, trok zich weinig aan van afspraken en moest niets hebben van huwelijksstrouwen. In 1937 trouwde hij met een danseres, Caitlin Macnamara, die hij voortdurend bedroog. Ze kregen twee zoons en een dochter, maar de opvoeding schoot er een beetje bij in door stormachtige ruzies, geldnood en forse alcoholconsumptie.

Het is nauwelijks overdreven om te stellen dat Thomas zich heeft doodgedronken. Aan het eind van zijn leven was hij herhaaldelijk in de Verenigde Staten, waar hij volle zalen trok met voorleessessies. Maar het ver-

diende geld ging allemaal op aan drank. In november 1953 pochte hij in New York dat hij een record had gebroken: hij had achtien pure whisky's achterovergeslagen.

Het werd de diabeticus fataal. Hij raakte in coma en stierf op 9 november, op 39-jarige leeftijd. Hij werd begraven in Laugharne, het dorp in Wales waar hij met Caitlin had gewoond. In 1982 werd in de Poets' Corner in Westminster Abbey in Londen een gedenksteen voor hem onthuld. Mede op verzoek van een Amerikaanse bewonderaar, oud-president Jimmy Carter, als heilig boontje en geheelonthouder in zowat alles de tegenpool van Thomas.

Bohémien

De mateloosheid van Thomas bleek niet alleen in zijn leven als bohémien. Gelukkig kon hij zich ook gepassioneerd verliezen in zijn werk. Als kind, zo schreef hij, was hij verliefd geraakt op woorden. Waar die woorden voor stonden, wat ze symboliseerden of betekenden, interesseerde hem naar eigen

zeggen weinig: 'Wat telde, was hun klank.'

Klankkleur en koortsachtig ritme zijn dan ook het belangrijkste in de gedichten die hij als jongeling schreef. Thomas wilde de woorden 'proeven en achterna snellen' en noemde zichzelf een *Freak User of Words*, een ontspoorde woordkunstenaar. Hij debuteerde op zijn twintigste met *18 Poems*, een bundel die goede kritieken kreeg. Het was dichtkunst vol metaforen; Thomas sprak het liefst in beelden. In zijn begintijd gaf hij vooral uiting aan wat zich in zijn innerlijk afspeelde. Later verliet hij geregeld de eigen gedachtewereld en kwam hij wat meer met beide benen op de grond te staan. Het zou de toegankelijkheid van zijn werk ten goede komen. Hoewel dit, ook door de complexe zinsconstructies en het gebruik van allerlei soorten rijmen, nooit eenvoudig werd.

Thomas beperkte zich niet tot poëzie. Hij publiceerde verhalenbundels, waarvan *Portrait of the Artist as a Young Dog* (1940) de bekendste zou worden. Ook schreef hij

TUNIS

RENÉ VAN RIJCKEVORSEL

'Een ingenieuze thriller over een diplomatieke doofpot. Angstaanjagend realistisch.' – Tomas Ross

René van Rijckevorsel TUNIS

NU AL TWEDE DRUK

'Tunis is een ingenieuze thriller over een diplomatieke doofpot. Angstaanjagend realistisch.'
– Tomas Ross

'Van Rijckevorsel weet te verrassen met zijn precieze stijl en originaliteit. Spannend, anders, mijn kinderen zouden zeggen: cool.'
– Leon de Winter

'Verrassend boek roept de wereld op van Chanel, milieuvriendelijke BMW's en extremistisch Noord-Afrika.'
– Haarlems Dagblad

'Tunis is een pakkende thriller en leest vlot weg.' – Crimezone

Tunis is verschenen in de serie Tomas Ross Crime van Cargo/De Bezige Bij.

€ 2,50
korting

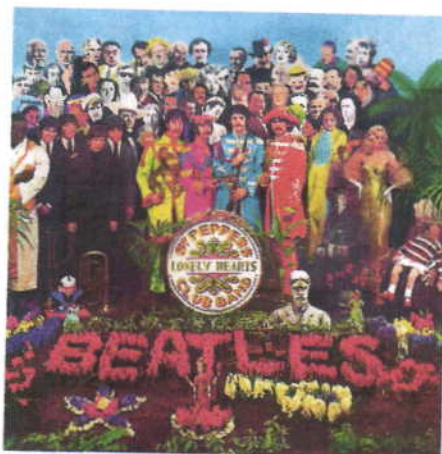
€ 2,50 korting op de literaire thriller *Tunis* van René van Rijckevorsel bij uw boekhandel! Tegen inlevering van deze bon kost *Tunis* geen € 19,90 maar € 17,40. (ISBN 978 90 234 8820 0)

VOORDEELBON

Deze aanbieding is geldig tot en met 31 december 2014
Bonnummer: 902-11706

Huis in Laugharne, waar Thomas samen met zijn vrouw Caitlin Macnamara woonde

Thomas staat op hoef van legendarische lp

radiospelen, met één onmiskenbaar hoogtepunt. *Under Milk Wood* (1953) speelt zich af in één etmaal en gaat over de belevenissen, beslommeringen en bespiegelingen van de inwoners van het fictieve dorp Llaureggub (het omgekeerde van *bugger all*). De Vlaamse schrijver Hugo Claus vond het prachtig en maakte een veelgeprezen vertaling van het stemmenspel dat in 1957 in Nederland in première ging. De beroemde eerste zinnen van *Onder het melkwoud* geven een impressie van de bloemrijke stijl: 'Om te beginnen bij het begin. Het is lente, nacht zonder maan in de kleine stad, zonder ster en bijbelzwart, de stille straten en het gekromde vrijers- en konijnenwoud hinken onzichtbaar naar de sleezwarte, trage, kraazwarte, sloepdobberende zee.'

Thomas is niet continu bejubeld. Na de Tweede Wereldoorlog ontstond in Groot-Brittannië de literaire beweging The Movement, die een voorkeur aan de dag legde voor alledaagse, begrijpelijke, onromantische taal en de wildeman uit Wales als favo-

riet doelwit had. Vooral de polemische manciër Kingsley Amis fulmineerde tegen *Thomas the Rhymer*. Zijn bedenkingen hadden betrekking op zowel de persoon als de kunstenaar. Thomas was gewoon een rijk, zak, betoogde Amis. 'Tenzij u denkt dat juist is om je kinderen te verwaarlozen, vrienden te beliegen en te belazeren, ze bestelen en hun huizen te bevuilen.' Bovendien deed het grootste deel van zijn werk obscuur aan. Het was, zei Amis, een algaartje van raadsels zonder antwoorden, verbale dikdoenerij, onverteerbaar voor de nuchtere lezer die niet gedachteloos in ban raakte van de Rijmelaar.

Popmuzikanten

Het zijn geen onzinnige verwijten. Uit elke levensbeschrijving van Thomas komt een ergerniswekkende egoïst zonder verantwoordelijkheidsgevoel naar voren en veel van zijn gedichten valt inderdaad getouw vast te knopen. Maar dit hoeft bewondering voor zijn klankrijke, ritmische taal niet in de weg te staan. Het is niet toeval dat juist popmuzikanten zich onder de druk tonen van het werk van Thomas, een hoge mate van muzikaliteit bezit. Zoals John Lennon, de Beatle die erop stond om het portret van de dichter op de hoef van het album *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* belandde.

De fascinatie van Lennon zal vast te maken hebben met het feit dat Thomas als literaire ware het schrijverschap ontsteeg. De jong gestorven *bad boy* uit Swansea liet zien ook een dichter een rock-'n-rollbestaan zelfdestructie kan leiden en overdonderde lezers en toehoorders met een mythische klankenbrij die juist door zijn onnavoerbaarheid tot de verbeelding spreekt. Dyl Thomas is een poëtisch popidool.